

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 44/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Ladislava Duditřa a Miroslava Duriřa (sudca spravodajca) predbeřne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kvak, s. r. o., Kuzmányho 18, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kvak, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a porušenie práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3 Tpo 57/2020 z 1. októbra 2020, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. decembra 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

Pri výsluchu sťažovateľa pred sudcom pre prípravné konanie prokurátorka uviedla, že je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale vzhľadom na záver znaleckého posudku navrhla sťažovateľa prepustiť na slobodu a väzbu nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka so súčasným uložením povinnosti zákazu priblížiť sa k poškodenej a s obmedzením kontaktu s poškodenou.

6. Okresný súd uznesením sp. zn. 29 Tp 36/2020 z 10. septembra 2020 rozhodol podľa § 79 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku tak, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol a zamietol aj žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby prevzatím záruky za ďalšie správanie sťažovateľa dôveryhodnou osobou; písomným sľubom sťažovateľa a dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju zamietol. Sťažovateľ pokladá napadnuté uznesenie *„za arbitrárne rozhodnutie, ktoré v rámci odôvodnenia neposkytuje ústavne akceptovateľnú odpoveď na vznesené námietky, obsahuje len formálne odôvodnenie väzby použitím stereotypných formulácií pri absencii konkrétnych a individuálnych skutočností a zároveň... sú tvrdené dôvody väzby v extrémnom rozpore so zisteným skutkovým stavom.“*. Sťažovateľ v tomto smere poukazuje na závery vyplývajúce z judikatúry ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

7. Napadnuté uznesenie sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné, keďže je založené na *„paušálnom a automatizovanom prebratí odôvodnenia súdu prvého stupňa“* bez starostlivého posúdenia veci a jeho námietok. Sťažovateľ v tomto smere zdôrazňuje, že žiadosť o prepustenie z väzby podal až po doručení znaleckého posudku do súdneho spisu. Primárnym argumentom odôvodňujúcim žiadosť o prepustenie z väzby boli práve závery znaleckého posudku, kde súdny znalec uviedol, že sťažovateľ *„je z psychiatrického pohľadu bez známk poruchy osobnosti, dokonca a o to vypuklejšie bez známk agresívnych rysov a s vybudovanou záťažovou toleranciou.“*. Okresný súd však bez adekvátneho odôvodnenia zamietol žiadosť sťažovateľa. Obdobne postupoval aj krajský súd, ktorý v napadnutom uznesení len formálnymi a stereotypnými formuláciami konštatoval správnosť uznesenia okresného súdu bez uvedenia konkrétnych okolností prípadu. Krajský

súd v napadnutom uznesení závery znaleckého posudku ani neuviedol a ani sa nimi nezaoberal.

8. Sťažovateľ poukazuje v ústavnej sťažnosti na námietky, ktoré uviedol v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ namietal, že zo znaleckého posudku vyplýva, že akýkoľvek vzťah s poškodenou je z jeho pohľadu definitívne ukončený, pričom okresný súd v uznesení argumentoval pretrvávajúcim disharmonickým vzťahom s poškodenou. Okresný súd tiež uviedol, že v prípade náhodného stretnutia sťažovateľa s poškodenou by mohlo dôjsť k nenapraviteľným následkom na živote a zdraví. Zo záverov znaleckého posudku ale vyplýva, že sťažovateľ *„je bez agresívnych rysov a dokonca s vybudovanou záťažovou toleranciou, ktorá by práve pri náhodnom stretnutí zabezpečovala absenciu akéhokoľvek rizika.“* Obdobne poukázal na ďalšie konkrétne okolnosti veci – na zahladené odsúdenie pred 16 rokmi, na to, že pred obmedzením slobody viedol riadny život otca dvoch maloletých detí, podnikateľa, ktorý zamestnáva ľudí. Sťažovateľ absolvoval viacero pozitívnych psychologických posudkov – pri vybavovaní zbrojného preukazu a ako inštruktor autoškoly. Spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní a odovzdal zbraň, ktorú mal v legálnej držbe.

9. Krajský súd sa nevysporiadal s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa výkladu záverov súdneho znalca a znalecký posudok v napadnutom uznesení ani nespomenul. Navyše neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by tvorili nevyhnutný základ pre náležité odôvodnenie a pre záver, či ponechanie vo väzbe je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel nemožno dosiahnuť inými miernejšími prostriedkami.

10. Nepreskúmateľnosť napadnutého uznesenia sa týka aj zamietnutia žiadosti o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka za súčasného uloženia primeraných povinností a obmedzení, ktoré sťažovateľ navrhoval – zákaz styku s poškodenou, použitie prostriedkov technickej kontroly (monitorovacie zariadenie) a pod. V tomto smere je relevantné, že aj dozorujúca prokurátorka navrhla vzhľadom na závery

znaleckého posudku nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka so súčasným uložením zákazu priblížiť sa k poškodenej na vzdialenosť menšiu ako 10 metrov a s obmedzením kontaktu s poškodenou v akejkoľvek forme. Sťažovateľ navrhoval, aby mu bol umožnený pohyb v rámci jeho rodinného domu a do prevádzky autoškoly, čím by bol naplnený účel väzby a ochrana poškodenej, ale zároveň by mohol takto obnoviť svoj rodinný život a podnikanie.

11. Konajúce sudy svoje rozhodnutia odôvodnili nedostatočne. Možnosťou nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka a súčasného obmedzenia pohybu sťažovateľa vo vlastnom obydlí, resp. sídle zamestnania kontrolovanými technickými prostriedkami sa krajský súd vôbec nezaoberal. Okresný súd uviedol, že kontrola technickými prostriedkami podľa § 82 ods. 4 Trestného poriadku nie je samostatným inštitútom, ktorým by bolo možné väzbu nahradiť. Sťažovateľ pritom poukazoval na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka spolu s kontrolou technickými prostriedkami s tým, že súd uloží i primerané obmedzenia a povinnosti. Krajský súd uviedol iba *„teoretické a učebnicové výklady ohľadom nemožnosti nahradenia väzby... Ani prezentované hodnotenie osoby Sťažovateľa z pohľadu jeho predchádzajúceho jediného a zahladeného odsúdenia, ktoré bolo za skutok z roku 2004, teda 16 rokov dozadu, kedy mal Sťažovateľ 19 rokov, pričom od doby tohto skutku viedol riadny život... automaticky nemôžu znamenať zamietnutie žiadosti Sťažovateľa a náhradu väzby bez akejkoľvek reflexie na konkrétne námietky obhajoby.“*

12. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie práv zaručených čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu z 1. októbra 2020, napadnuté uznesenie krajského súdu zruší a nariadi bezodkladné prepustenie sťažovateľa na slobodu, sťažovateľovi prizná primerané finančné zadosťučinenie v sume 5000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Právomoc ústavného súdu, relevantná právna úprava a všeobecné ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 42 ods. 1 zákona o ústavnom súde podanie, ktorým sa začína konanie pred ústavným súdom, je návrhom na začatie konania. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je návrh fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, III. ÚS 263/03, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 198/07, III. ÚS 79/2012).

19. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

20. Ústavný súd považuje za potrebné poukázať tiež na svoju judikatúru, v zmysle ktorej rozhodnutie a postup všeobecného súdu, ktoré sú v súlade s platným a účinným zákonom (na vec aplikovateľnými procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi), nemožno kvalifikovať ako porušovanie základných ľudských práv (m. m. napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05) vyplýva, že v ustanoveniach čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy týkajúcich sa práva na osobnú slobodu (čl. 17 ods. 1 ústavy) je obsiahnuté aj právo obvineného podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná, ako aj jeho právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú (resp. primeranú dobu) alebo byť prepustený počas konania. V označených ustanoveniach ústavy sú obsiahnuté obdobné práva ako tie, ktoré vyplývajú z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru (III. ÚS 227/03, III. ÚS 34/07, IV. ÚS 181/07, IV. ÚS 333/08, III. ÚS 54/2017, IV. ÚS 263/2018). Na konanie, ktorého predmetom je súdne preskúmanie zákonnosti väzby a existencie všetkých jej podmienok, je aplikovateľný čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavnosť postupu a rozhodnutia súdu v takomto type konania (vrátane ústavnosti dôvodov, na ktorých bolo založené rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby) skúma však ústavný súd aj z hľadiska garancií vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 dohovoru (I. ÚS 100/04, III. ÚS 220/04, IV. ÚS 181/07).

21. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti za väzbu a proti nej vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08).

22. Do obsahu právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmať postup či správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu o ponechaní sťažovateľa vo väzbe. Tento postup skúma opravný súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne uspořobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov

osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03). Právomocou ústavného súdu je preskúmať zlučiteľnosť konkrétneho rozhodnutia väzobného súdu, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody (v tomto prípade ponechaný vo väzbe, pozn.), s ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

23. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

24. Krajský súd v napadnutom uznesení po preskúmaní námietok sťažovateľa, odôvodnenia uznesenia okresného súdu a predloženého súdneho a vyšetrovacieho spisu zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu a zamietol jeho žiadosť o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. V prvom rade odkázal na svoje skoršie uznesenie, ktorým rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu o vzatí do väzby, a uviedol, že *„neexistujú žiadne nové skutočnosti, ktoré by boli podkladom pre zmenu názorov krajského súdu vyjadrených v označenom rozhodnutí.“* V druhom rade odkázal na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 10. septembra 2020, ktoré považoval za dostatočné a presvedčivé.

25. Krajský súd dospel k záveru, že v danom štádiu trestného konania boli splnené formálne a materiálne podmienky väzby, pričom pripomenul, že vykonané dôkazy sa v tomto štádiu hodnotia z toho hľadiska, či poskytujú podklad pre záver o existencii

väzobných dôvodov. Podľa krajského súdu hodnotenie „*dôkazov tak, ako to predkladá obvinený vo svojej písomnej sťažnosti, v súčasnom štádiu konania neobstojí...*“ s tým, že obsah trestného oznámenia s ďalšími vykonanými dôkazmi (znaleckými posudkami, listinnými správami) aktuálne postačuje na odôvodnenie väzby sťažovateľa.

26. Krajský súd sa stotožnil aj s výrokom uznesenia okresného súdu, ktorým tento zamietol nahradenie väzby miernejšími prostriedkami a v podrobnostiach odkázal na odôvodnenie uznesenia okresného súdu. Uviedol tiež, že v sťažnosti žiadal o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka. Krajský súd tejto žiadosti nevyhovel a uviedol, že „*všeobecný záujem spoločnosti na ochrane zdravia a života iných osôb prevyšuje nad individuálnym právom obvineného na jeho osobnú slobodu. Nahradenie väzby ponúknutými inštitútmi nie je ani podľa krajského súdu dostatočné k tomu, aby nahradilo väzbu ako zaisťovací prostriedok v tomto trestnom konaní. Dohľad by v dostatočnej miere neznížil obavu z možného pokračovania obvineného v páchaní násilnej trestnej činnosti. Konanie obvineného, z ktorého je v tejto veci dôvodne podozrivý, vyžaduje v tejto fáze trestného konania taký výkon kontroly, ktorý je najlepšie zabezpečený jeho dočasným pobytom v ústave na výkon väzby. Väzba v prípade obvineného napomáha dosiahnutiu účelu trestného konania v podobe reálneho zabránenia mu v pokračovaní v páchaní obdobnej trestnej činnosti.*“. Krajský súd skúmal podmienky väzby aj z hľadiska súladu s dohovorom, pričom dospel k záveru, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je v rozpore s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru.

27. Vychádzajúc z jednoty druhostupňového konania a konania pred súdom prvého stupňa a osobitne aj vzhľadom na výslovný odkaz krajského súdu na uznesenie okresného súdu, ústavný súd sa oboznámil aj s uznesením okresného súdu z 10. septembra 2020.

28. Okresný súd dospel k záveru, že doteraz vykonané dôkazy vedú k dôvodnému podozreniu sťažovateľa zo spáchania stíhanej trestnej činnosti. Poukázal pritom na výpoveď svedkyne – poškodenej a na zápisnicu o trestnom oznámení. Z týchto dôkazov poukázal na vzájomný vzťah sťažovateľa a poškodenej a charakteristiku ich vzťahu, čo predchádzalo skutkom, ktoré sú sťažovateľovi kladené za vinu, konkrétne okolnosti a povahu

jednotlivých skutkov (vymedzených v skutkovej vete, pozn.) a osobu sťažovateľa. Poškodená mala popísať „*stupňujúcu sa agresivitu od začiatku roka 2020*“ a taktiež posledný útok sťažovateľa, „*pri ktorom ju mal ťahať za vlasy, povedať jej, že jej všetky vlasy vytrhá, mal na ňu kričať, brániť jej, aby opustila priestor autoškoly. Mal ju zhodiť na gauč, posadiť sa cez ňu a začať ju dusiť. Mala od neho dostať aj facku. Útok sa mal vystupňovať použitím zbrane obvineného, ktorú má tento v legálnej držbe, pričom najskôr mal mieriť zbraňou na poškodenú a potom na seba.*“. Záver o dôvodnosti trestného stíhania sťažovateľa potvrdzujú aj ďalšie dôkazy – fotodokumentácia zranení svedkyne – poškodenej, fotodokumentácia mobilnej komunikácie, zápisnica o vydaní veci – špecifikovanej pištole a znalecký posudok súdneho znalca z odboru zdravotníctva a farmácie.

29. Okresný súd záver o existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku odôvodnil predovšetkým s poukazom na osobu sťažovateľa. V rámci hodnotenia osoby sťažovateľa uviedol, že majú význam aj zahladené odsúdenia, preto je súd povinný prihliadnuť aj na tieto skutočnosti. Poukázal na to, že sťažovateľ „*je osobou, ktorá už v minulosti bola súdne postihnutá za spáchanie násilnej trestnej činnosti (pozn. trestný čin vydierania podľa § 235 Tr. zák., účinného do 01. 01. 2006).*“. Vychádzajúc z okolností a spôsobu, za ktorých mali byť skutky spáchané, je zrejmé, že pri aktuálne stíhaných skutkoch „*malo ísť o spáchanie trestnej činnosti násilného charakteru.*“.

30. Dôvodná obava, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti, vyplýva podľa okresného súdu z toho, že tejto trestnej činnosti sa mal proti svedkyňi – poškodenej dopúšťať dlhší čas. Okresný súd poukázal na to, že sa sťažovateľ pri výsluchu pred sudcom a pri výsluchu pred vyšetrovateľom rozplakal, „*pričom svoje reakcie nevedel vysvetliť a s poukazom na výpoveď svedkyne - poškodenej, že tento trpí návalmi nepredvídateľných nálad, hrozí obava, že by naďalej mohol pokračovať či už vo verbálnych útokoch voči poškodenej, alebo aj brachiálnych útokoch.*“.

31. Podľa okresného súdu ani závery znaleckého posudku nemia nič na záveroch o hrozbe pokračovania v trestnej činnosti. Poukázal pritom na to, ako súdny znalec

charakterizoval vzťah sťažovateľa a poškodenej, podľa ktorého išlo o vzťah *«nestabilný, disharmonický, opakovane sa „rozchádzali“ a „dávali dokopy“»*. Hodnotil aj reakcie sťažovateľa, u ktorého sa v situáciách nestabilného a rozpadajúceho sa vzťahu *„opakovane vyskytli aj tzv. demonštratívne parasuicidálne vyjadrenia a gestá (účelové vyjadrenia a gestá navonok síce podobné samovražedným tendenciám, ktorých cieľom nie je voči okoliu proklamované ukončenie svojho vlastného života, ale dosiahnutie iného cieľa... u stále emočne zaangažovaného (zamilovaného) obvineného nachádzajúceho sa vo frustrujúcej situácii rozpadajúceho sa partnerského vzťahu. Takéto konanie by nebolo možné označiť za chorobne motivované.“*. Napokon zo znaleckého posudku poukázal aj na to, že súdny znalec *„charakterizoval obvineného ako osobu intenzívne emočne zaangažovanú (zamilovanú), nachádzajúcu sa v stave frustrácie z rozpadajúceho sa partnerského vzťahu.“*. Napriek tomu, že sťažovateľ verbalizoval obnovenie spolužitia s družkou, s ktorou žije už 13 rokov a s ktorou má dve maloleté deti, môže podľa okresného súdu dôjsť k osobnému kontaktu sťažovateľa s poškodenou, *„teda nemožno jednoznačne vylúčiť obavu, že by obvinený naďalej mohol pokračovať či už vo verbálnych útokoch voči svedkyňi - poškodenej, alebo aj brachiálnych útokoch.“*.

32. Verbalizované stanovisko sťažovateľa o obnovení vzťahu s družkou okresný súd hodnotil ako osobný postoj sťažovateľa a v danej procesnej situácii ide o *„legitímny prostriedok uplatňovania práva na obhajobu. Nemenej dôležité v takýchto prípadoch je posúdenie práve momentu, kedy sa obvinený aspoň verbálne rozhodne takýmto spôsobom správať, avšak na druhej strane nemožno opomenúť skutkové okolnosti stíhanej trestnej činnosti, ktoré mali takémuto verbalizovanému nadobudnutiu jeho vnútorného rozhodnutia predchádzať. U osoby obvineného podľa názoru sudcu pre prípravné konanie nie je možné vylúčiť, že v prípade čo i len náhodného stretnutia s osobou svedkyne - poškodenej by mohlo berúc do úvahy aj závery znaleckého posudku MUDr. Stanislava Kollára o charaktere ich vzájomného vzťahu, dôjsť k nenapraviteľným následkom na živote a zdraví.“*.

33. K možnosti nahradit' väzbu s'äzovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka okresný súd uviedol, že zistené a hodnotené skutočnosti vedú k záveru, že tento inštitút by nebol dostatočným pre nahradenie účelu väzby u s'äzovateľa, aby nepokračoval v trestnej činnosti. Okresný súd dospel k záveru, že nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka „*sa v danom prípade javí ako absolútne nedostatočné, a to vzhľadom na osobu obvineného a povahu stíhanej trestnej činnosti. V tejto súvislosti sudca pre prípravné konanie dáva do osobitnej pozornosti práve povahu, závažnosť a charakter stíhanej trestnej činnosti, ktorej sa mal obvinený dopustiť a zároveň i postoj obvineného k vedeniu riadneho života, hodnotiac tak jeho osobu i na základe práve predchádzajúceho odsúdenia, ktoré už má obvinený zahladené.*“. Okresný súd poukázal na to, že s'äzovateľ žiadal nahradit' väzbu aj nariadením kontroly technickými prostriedkami, «*ktorý „inštitút“, a to v jeho technickej časti je práve sám o sebe viazaný na dohľad probačného a mediačného úradníka. Sudca pre prípravné konanie takto formulovanú žiadosť obvineného jeho obhajcom považoval práve za súčasť žiadosti na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, nakoľko ide o inštitút technickej povahy nadväzujúci primárne na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.*».

34. Vychádzajúc z napadnutého uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu a zo skutočností v nich uvedených, ústavný súd dospel k záveru, že konajúce súdy venovali námietkam s'äzovateľa náležitú pozornosť a vysporiadali sa s nimi. Ústavný súd právne závery krajského súdu v spojení s právnymi závermi okresného súdu nepovažuje za arbitrárne a ani zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

35. Pokiaľ ide o námietky s'äzovateľa, možno konštatovať, že z celého súboru doteraz zistených rozhodujúcich skutkových okolností s'äzovateľ vyberá tie skutočnosti, ktoré sú v jeho prospech. Tento postup je pochopiteľný, z pohľadu s'äzovateľa logický a prípustný, ide o formu realizácie jeho práva na obhajobu v tomto štádiu trestného konania. Je však nevyhnutné dodať, že úlohou všeobecných súdov – rozhodujúcich aj o väzbe – je posúdiť všetky relevantné okolnosti veci, teda aj tie, ktoré svedčia v prospech obvineného

a aj v jeho neprospech. Po preskúmaní predmetnej veci ústavný súd dospel k záveru, že konajúce súdy túto povinnosť realizovali, a to v ústavne akceptovateľnej kvalite.

36. Sťažovateľ s odkazom na znalecký posudok poukázal na to, že podľa záverov súdneho znalca nevykazuje známky poruchy osobnosti, agresívne rysy, má vybudovanú záťažovú toleranciu dobre adaptovanú v bežnom živote. Sťažovateľ uviedol, že súdny znalec „*zastabilizoval absenciu nebezpečnosti Sťažovateľa pre seba alebo poškodenú*“. Konajúce súdy sa s touto argumentáciou nestotožnili. Predovšetkým okresný súd uviedol okolnosti, ktoré s týmito skutočnosťami nekorešpondujú – tiež poukázal na znalecký posudok, v ktorom súdny znalec opísal vzťah sťažovateľa s poškodenou ako nestabilný, disharmonický, sťažovateľa charakterizoval ako osobu intenzívne emočne zaangažovanú, nachádzajúcu sa v stave frustrácie z rozpadajúceho sa partnerského vzťahu, ktorý opakovane vykonal demonštratívne parasuicídálne vyjadrenia a gestá. Okresný súd tiež vychádzal z vyjadrení poškodenej, podľa ktorých sťažovateľ sa mal dopúšťať trestnej činnosti proti nej dlhší čas so stupňujúcou sa agresivitou od začiatku roku 2020. Pri poslednom útoku mal použiť aj strelnú zbraň, ktorú mal namieriť na poškodenú a následne aj na seba. Obdobne okresný súd pri hodnotení osoby sťažovateľa zohľadnil aj jeho zahladené odsúdenie za spáchanie násilnej trestnej činnosti.

37. Sťažovateľ tiež poukazoval na to, že súdny znalec opisoval ich vzťah s poškodenou v minulom čase a sám deklaroval, že chce obnoviť svoj vzťah s družkou a vzťah s poškodenou už definitívne ukončil. Toto vyjadrenie okresný súd hodnotil ako legitímny prostriedok uplatňovania práva sťažovateľa na obhajobu. Považoval však za dôležité zohľadniť, v akom okamihu (momente) sťažovateľ takéto rozhodnutie verbalizuje a aké skutkové okolnosti tomuto vyhláseniu predchádzali. Okresný súd teda túto námietku sťažovateľa vyhodnotil, pričom spôsob vyhodnotenia tejto námietky nemožno považovať za svojvoľný. Úsudok okresného súdu je konzistentný a logický a možno ho pri použití pravidiel formálnej logiky odvodiť zo zisteného skutkového stavu. Okresný súd zjavne nehodnotil vyjadrenie sťažovateľa izolovane – ale zhodnotil kontext, v ktorom toto vyjadrenie urobil (stav väzobného trestného stíhania) a okolnosti, ktoré tomuto vyjadreniu predchádzali (povaha trestnej činnosti, ktorá sa sťažovateľovi kladie za vinu, opis vzťahu

s poškodenou vyplývajúci zo znaleckého posudku, s ktorou sa sústavne „rozchádzali“ a „dávali dokopy“). Ak okresný súd na tomto podklade dospel k záveru, že ani tento postoj, resp. deklarácia sťažovateľa neznižuje riziko nenapraviteľných následkov na živote alebo zdraví pri náhodnom osobnom stretnutí s poškodenou s možnosťou pokračovania vo verbálnych alebo v brachiálnych útokoch, čo odôvodňuje trvanie preventívnej väzby, tento záver nemožno vnímať ako arbitrárny. Okresný súd totiž uviedol také skutočnosti, ktoré tvoria akceptovateľný podklad pre formulovanie takéhoto právneho záveru.

38. Tieto skutočnosti zároveň poskytujú dostatočný podklad pre záver konajúcich súdov o nemožnosti nahradiť väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka, keďže tento dohľad považovali za daných skutkových okolností za nedostatočný zabrániť sťažovateľovi v pokračovaní trestnej činnosti. Návrh sťažovateľa na monitorovanie technickými prostriedkami hodnotil okresný súd ako súčasť návrhu na nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka, keďže technickú realizáciu tohto inštitútu uskutočňuje probačný a mediačný úradník (porovnaj zákon č. 78/2015 Z. z. o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn.).

39. Za týchto okolností neobstojí námietka sťažovateľa, že napadnuté uznesenie krajského súdu a uznesenie okresného súdu obsahujú len formálne a stereotypné formulácie. Predovšetkým uznesenie okresného súdu obsahuje dostatok konkrétnych a relevantných skutočností, ktoré tvoria ústavne akceptovateľný podklad pre výrok o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, resp. jej nahradenie miernejšími prostriedkami. Možno pripustiť, že napadnuté uznesenie krajského súdu je všeobecnejšie a stručnejšie, obsahuje však odkaz na uznesenie okresného súdu a jeho odôvodnenie a tiež na skoršie rozhodnutie krajského súdu, ktorým preskúmaval uznesenie okresného súdu o vzatí sťažovateľa do väzby, pričom uviedol, že pre krátkosť času od uvedeného rozhodnutia nedošlo k podstatnej zmene skutkového stavu, ktorá by odôvodňovala iné rozhodnutie.

40. Odkaz druhostupňového súdu na rozhodnutie súdu prvého stupňa a jeho odôvodnenie je vzhľadom na jednotu týchto konaní ústavne akceptovateľný. Obdobne aj EŠLP v rozhodnutí vo veci Helle proti Fínsku z 19. decembra 1997 uviedol, že všeobecný súd, ktorý poskytol stručné dôvody, a to len odkazom na dôvody orgánov, ktorých rozhodnutia preskúmaval, neporušil povinnosť spravodlivého konania, pretože z postupu súdu vyplynulo, že preskúmaniu odvolania venoval plnú pozornosť. Tieto právne závery možno nepochybné primerane aplikovať aj v konaní trestných súdov rozhodujúcich o väzbe. Ústavný súd taktiež považoval za ústavne akceptovateľné opakovanie skutočností, ktoré podľa všeobecného súdu odôvodňujú dôvod väzby v predošlých rozhodnutiach, neznižuje ich relevanciu, pokiaľ súd preskúmaním všetkých okolností prípadu dospel k záveru o ich pretrvávajúcej existencii (m. m. IV. ÚS 41/08, IV. ÚS 149/08, IV. ÚS 314/08, I. ÚS 384/2019). Z uvedeného dôvodu možno zásadne akceptovať aj všeobecný odkaz na predchádzajúce rozhodnutie, ktoré je vzhľadom na krátkosť času a nezmenený skutkový stav stále aktuálne. Neobstojí ani námietka sťažovateľa, že konajúce súdy nezohľadnili závery znaleckého posudku, ktorý pri konaní o vzatí sťažovateľa do väzby nebol vypracovaný. Je zjavné, že okresný súd tento znalecký posudok zohľadnil, vychádzal z jeho záverov, pričom tieto závery hodnotil odlišne ako sťažovateľ.

41. Ústavný súd takto konštatuje, že v konaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie miernejšími prostriedkami poskytli konajúce súdy sťažovateľovi primeranú odpoveď na všetky jeho argumenty týkajúce sa pokračovania väzby. Myšlienkové úvahy krajského súdu a okresného súdu v tomto smere sú zrozumiteľné, možno spätne preskúmať, akým spôsobom dospeli k záveru o existencii dôvodov na ďalšie trvanie väzby a o nemožnosti nahradiť väzbu miernejšími prostriedkami.

42. Na tomto základe ústavný súd ústavnú sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

43. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2021

Libor Duľa
predseda senátu